

alb' ⁴⁰ (rădăcina cuvîntului se află în sl. com. *griva*, cf. sl. bis., rus. etc. *griva* 'coamă'). ⁴¹ Adjectivul poate apărea și substantivat, iar *grivu*, *griva* pot să fie și nume de ciine (câtea). Cf. sufixat: *grivei* (de obicei nume de ciine), *grivan'* un fel de șoarece cu o pată mare în jurul gîtului' ⁴².

Breaz' 1) (despre animale: cal, bou, ciine etc.) cu o pată albă în frunte sau cu o dungă albă pe bot; 2) (fig. despre oameni, de obicei la comparativ) deosebit, grozav, iscusit, deștept' corespunde bg. *браз'* *breaz* (despre animale)' ⁴³ (singura limbă slavă care are un astfel de adjectiv — fără sufix — din rădăcina cuvîntului sl. com. **berza*: bg. *брѣза*, rus. *береза* etc.) ⁴⁴. Sensul al doilea, figurat, e o creație proprie românească.

Toate aceste adjective se referă la culoarea părului, lîinii, penelor animalelor și păsărilor, de obicei domestice. Acestei categorii am putea să-i adăugăm adjectivul *sireap* (înv. *svireap*), care denumește o caracteristică mai ales a cailor: *sireap* '1) (învechit) crud, iute la fire. 2) (despre cai) sălbatic, iute, greu de stăpînit' corespunde v. sl. *скръткъ* 'sălbatic, crud (wild, roh)' (de ex. la Mikl., *Lex.* 825: *скръткъ конъ*), bg. *свирен'* crud, sălbatic'; cf. și v. rus. *сверѣтъ* și *свирѣтъ*, rus. mod. *сви́реный* 'sălbatic, crud, furios' ⁴⁵ etc. Că adjectivul se întrebuintează în limbile slave adesea cu privire la cai o dovedește și cuvîntul polonez *świerzeпа* (*świerzopa*) 'iapă'. ⁴⁶

3. Însușiri psihice ale omului (calități și defecte).

O grupă destul de numeroasă o formează acele adjective de origine slavă care denumesc însușiri morale ale omului. În virtutea caracterului lor expresiv, odată pătrunse în limba romînă, ele au căpătat o largă circulație, extinzîndu-și de cele mai multe ori înțelesul inițial. Printre ele sînt atît adjective care denumesc «calități» ale omului (*vesel*, *mîndru*, *destoinic*, *vrednic*, etc.), cît și adjective care desemnează «defecte» morale (*prost*, *mîrșav* etc.). Totuși, o astfel de clasificare este, într-o oarecare măsură, artificială, căci ea poate fi făcută doar din punctul de vedere al limbii literare contemporane, nu și în plan istoric (*prost* 'simplu' reprezenta inițial o calitate); uneori chiar, acelaș adjectiv poate denumi atît o «calitate», cît și un «defect» (ex. *mîndru*). Iată de ce o clasificare strictă a acestor cuvinte e greu de făcut, fie și pentru faptul că granițele lor semantice sînt adesea foarte largi. Cum am spus mai sus, adjectivele sînt grupate aici pe baza sensului principal și al întrebuintării celei mai curente. În tratarea lor vom scoate însă în evidență și sensurile învechite, care

⁴⁰ Iveković-Broz, I, 344.

⁴¹ Cf. Berneker, I, 352; Vasmer, REW, I, 308.

⁴² DA II, p II, 314.

⁴³ Mladenov, *Бълг. тълк. речник*, I, 219.

⁴⁴ Vezi etimologia: Berneker SEW, I, 52, Vasmer, I, 77.

⁴⁵ Vezi etimologia la Vasmer, REW, II, 594.

⁴⁶ Cf. Brückner, *Słownik etymologiczny*, 536.